

Науково-методичний інструментарій оцінювання антикризової ефективності функціонування системи економічної безпеки підприємств України в умовах воєнного стану

Олександр Правдивець

кандидат військових наук,

доцент кафедри управління фінансово-економічної безпеки

Науково-навчального інституту менеджменту безпеки,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: pravd72@ukr.net,

ORCID: 0000-0001-5242-9683

Актуальність теми. Дослідження проблеми пошуку інструментів оцінювання ефективності функціонування системи економічної безпеки підприємства в кризових умовах, які провадять свою діяльність у динамічному економічному середовищі в умовах воєнного стану, є значною теоретичною, науково практичною і прикладною проблемою. Тому розробка науково-методичного апарату оцінювання антикризової ефективності функціонування системи економічної безпеки підприємств є актуальним науковим завданням.

Мета дослідження: проаналізувати сучасні наукові підходи до оцінювання ефективності функціонування системи економічної безпеки підприємств України.

Об'єкт дослідження: система економічної безпеки підприємств України.

Предмет дослідження: економічна безпека.

Завдання дослідження:

- проаналізувати сучасні наукові підходи до оцінювання ефективності функціонування системи економічної безпеки підприємств України;
- визначити подальші напрями досліджень проблематики удосконалення науково-методичного апарату оцінювання антикризової ефективності функціонування системи економічної безпеки підприємств України в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу.

Економічна безпека України, як її найвища функція, визначена статтею 17 Конституції України [1] є запорукою її тривалого розвитку та захищеності, а тому її підтримка та формування є актуальним завданням для дослідження, що доцільно розглядають на різних рівнях управління: державному, регіональному та рівні підприємства [2]. При цьому наявність економічної безпеки на нижчому рівні забезпечує її на вищому. Не може країна мати економічну безпеку, якщо підприємства чи інші організації є економічно нестабільними та не мають перспектив розвитку [3].

Сучасна глобалізована економіка вимагає від підприємств мати ефективну систему економічної безпеки, здатну адекватно реагувати на сучасні виклики та загрози. У свою чергу, діяльність суб'єктів господарювання, яка здійснюється в трансформаційному полі сучасної економіки України, характеризується

багатовимірністю і потребує під час її аналізу врахування великої кількості показників. При цьому показники оцінювання не завжди об'єктивно можуть відображати суттєві характеристики процесів функціонування підприємства, зокрема в сучасних умовах, в яких опинилась Україна – в умовах війни з російською федерацією. Тому ефективне управління ризиками та забезпечення стійкості підприємств у складних умовах є надважливим завданням. При цьому, показники часто дублюють один одного і не завжди повно віддзеркалюють суттєві характеристики процесів функціонування підприємства, зокрема в умовах воєнного стану де наслідком ескалації воєнних дій є додаткове скорочення виробничого потенціалу підприємств України та втрати трудових ресурсів. Це руйнуватиме продуктивні сили економіки та підірватиме можливості для її відновлення у подальшому.

Дослідження проблем формування та удосконалення науково методичного апарату оцінювання рівня економічної безпеки підприємств висвітлено у наукових працях: Сосновської О.О., Алькеми В. Г., Андрєєвої В. Г., Захарова О.І., Мігус І.П., Стрижака О.Є. та інших науковців [4—7].

Разом з тим, запропоновані цими науковцями науково методичні положення ґрунтуються в основному на механізмах управління економічною безпекою, що використовують переважно кількісні методи, можливості яких, є обмеженими.

Крім того, традиційні методики оцінювання рівня економічної безпеки підприємств не завжди придатні до застосування на підприємствах окремих галузей, на малих та середніх підприємствах, у неприбуткових організаціях та не враховують вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на систему економічної безпеки підприємств в умовах правового режиму воєнного стану тощо.

Отже, незважаючи на ґрунтовні наукові розробки щодо формування безпечних умов функціонування вітчизняних підприємств та забезпеченню їх стійкого функціонування, значна кількість завдань в умовах правового режиму воєнного часу залишається не вирішеною та потребує подальшого наукового дослідження, зокрема:

- розробці математичної моделі оцінювання антикризової ефективності функціонування системи економічної безпеки підприємств;
- проведенні аналізу рівня екзистенціальних загроз на мікро, регіональному та макро рівнях та у галузях національної економіки України;
- проведенні досліджень спрямованих на удосконалення науково-методичного апарату оцінювання властивостей системи економічної безпеки підприємств;
- обґрунтуванні розробки методики визначення критерія екзистенціальності підприємств;
- розробці рекомендацій щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення економічної діяльності підприємств України в умовах правового режиму воєнного стану;
- та інші.

Практичне значення дослідження полягає у можливості формування

та розв'язання наукової проблеми з пошуку та розробки (удосконалення) науково-практичного інструментарію оцінювання антикризової ефективності функціонування системи економічної безпеки підприємств в кризових умовах, що в подальшому надасть можливість перевести управління антикризовою діяльністю підприємств та національної економіки України на новий якісний рівень.

Ключові слова: антикризова діяльність, оцінювання антикризової ефективності, система економічної безпеки, економічна безпека, підприємство.

Список використаних джерел

1. Правдивець О.М. Економічна безпека, як найвища функція держави. Вчені записки Університету “КРОК”. Київ: Університет “КРОК”, 2022. № 2 (66), 2022. С. 40 – 43. (Електронний ресурс – Режим доступу: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/502/532>).
2. Правдивець О.М. Концептуальні засади економічної безпеки, формування парадигми безпекології. Збірник матеріалів V міжнародної конференції “Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку”. Київ: ВНЗ “Університет економіки та права “КРОК”, 2023, С 13 – 15.
3. Сосновська О.О. Система економічної безпеки підприємств зв'язку: монографія. / О.О. Сосновська. – Київ: “Центр учбової літератури”, 2019. – 440 с. (Електронний ресурс – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/241043898.pdf>).
4. Алькема В. Г. Економічна безпека інноваційного підприємства: [навчальний посібник] / В.Г. Алькема, Н.М. Літвін, О.С. Кириченко. – К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2015. – 320 с.
5. Захаров О.І. Вплив чинників внутрішнього середовища на систему економічної безпеки підприємства / О.І.Захаров // Вісник Черкаського Університету, Серія: Економічні науки. – 2017, № 1. С. 31–38.
6. Мігус І. П. Удосконалення методики оцінювання кризового стану банківських установ України при державному антикризовому управлінні / Мігус І. П., Карпова К. В., Коваль Я. С. // Інвестиції: практика та досвід.- 2017. № 18. -С. 54-60.
7. О.Є.Стрижак, Правдивець.О.М. Людський капітал України в умовах воєнного стану. Фінанси України. Київ. ДННУ “Академія фінансів України”, 2022 (12): С. 111–128 (Електронний ресурс – Режим доступу: https://finukr.org.ua/docs/FU_22_12_111_uk.pdf).